Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

DISCURSURILE LUI ION I. C. BRĂTIANU

Volumul II, 1909 – 1918

Notă asupra reeditării
DAN DUNGACIU
STELIAN NEAGOE

EDITURA
INSTITUTULUI DE ȘTIINȚE POLITICE
ȘI RELAȚII INTERNAȚIONALE
„ION I. C. BRĂTIANU"

Bucureşti, 2018

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

CUPRINS

Notă asupra reeditării Discursurilor lui Ion I. C. Brătianu, publicate de George Fotino (Dan Dungaciu, Stelian Neagoe) I
Introducere vol III (George Fotino) 7
1909 ianuarie 1 — Urări pentru Anul Nou (1909) 11
1909 ianuarie 2 — Alegerea lui Ion I. C. Brătianu ca preşedinte al Partidului Naţional Liberal 12
1909 ianuarie 9 — Alegerea lui Ion I. C. Brătianu ca preşedine al Partidului Naţional Liberal 12
1909 ianuarie 12 — Ajutorarea victimelor cutremurului din Sicilia şi Calabria (Adunarea Deputaţilor) 13
1909 ianuarie 12 — Numirea lui Ion I. C. Brătianu ca preşedinte al Consiliului de Miniştri (Senat) 13
1909 ianuarie 14 — Alegerea ca deputat a lui N. Fleva, fost ministru plenipotenţiar al României în Italia (Adunarea Deputaţilor) 16
1909 ianuarie 14 — Aniversarea Unirii Principatelor Române (Adunarea Deputaţilor) 17
1909 ianuarie 19 — Revendicările veteranilor (Adunarea Deputaţilor) 19
1909 ianuarie 19 — Despre problemele proprietăţii ţărăneşti (Camera) 20
1909 ianuarie 24 — Monumentul Unirii 21
1909 februarie 4 — Chestiuni administrative şi alegeri (Adunarea Deputaţilor) 22
1909 februarie 6 — Chestiune personală cu N. Fleva (Adunarea Deputaţilor) 31
1909 februarie 6 — Răspuns la o interpelare privitoare la Reg. 17 Mehedinţi (Bucureşti) 36
1909 februarie 7 — Monumentele lui M. Kogălniceanu şi V. Boerescu (Senatul) 36
1909 februarie 12 — Organizarea Consiliilor Judeţene 37
1909 februarie 16 — Conflictul dintre Direcţia Serviciului Sanitar şi Consiliul Sanitar Superior (Senatul) 43
1909 februarie 16 — Conflictul dintre Direcţia Serviciului Sanitar şi Consiliul Sanitar Superior (Senatul) 48
1909 februarie 17 — Conflictul de atribuţii dintre Direcţia Serviciului Sanitar şi Consiliul Sanitar Superior (Senatul) 57
1909 februarie 26 — Politica generală a Guvernului naţional-liberal (Adunarea Deputaţilor) 62

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

1909 februarie 26 — Consiliul Sanitar Superior şi Ministerul de Interne (Adunarea Deputaţilor) 67
1909 februarie 27 — Chestiuni militare (Adunarea Deputaţilor) 72
1909 martie 1 — Drepturile politice ale dobrogenilor 73
1909 martie 5 — Demisia generalului Al. Averescu, ministru de Război (Senatul) 75
1909 martie 5 — Reconstituirea Cabinetului naţional-liberal şi demisia generalului Al. Averescu (Adunarea Deputaţilor) 76
1909 martie 6 — Un contract pentru aprovizionarea Armatei cu făină (Adunarea Deputaţilor) 78
1909 martie 13 — Drepturile politice ale dobrogenilor (Senatul) 79
1909 martie 13 — Drepturile politice ale dobrogenilor (Senatul) 80
1909 martie 13 — Partidul Naţional Liberal şi ordinea din ţară 81
1909 martie 16 — Exproprierile din Constanţa (Senatul) 82
1909 martie 18 — Organizarea judecătorească (Senatul) 84
1909 martie 20 — Legea pentru modificarea învoielilor agricole (Senatul) 85
1909 martie 20 — Discuţia Legii învoielilor agricole (Senatul) 86
1909 martie 21 — Discuţia asupra proiectului de lege pentru acordarea de drepturi politice locuitorilor din Dobrogea (Adunarea Deputaţilor) 88
1909 martie 22 — Discuţia Legii învoielilor agricole (Adunarea Deputaţilor) 89
1909 martie 23 — Indigenatul căpitanului Gheorghe Ghenciu (Adunarea Deputaţilor) 91
1909 martie 23 — Discuţia Legii organizării întreprinderilor petrolifere (Adunarea Deputaţilor) 91
1909 martie 23 — Alegerile legislative din Ilfov (Adunarea Deputaţilor) 93
1909 martie 24 — Închiderea sesiunii Corpurilor Legiuitoare (Adunarea Deputaţilor) 94
1909 martie 24 — Chestiuni sanitare (Senatul) 95
1909 martie 24 — Închiderea sesiunii ordinare a Senatului (Senatul) 96
1909 aprilie 4 — La moartea Doamnei Elena Cuza 97
1909 aprilie 12 — Recunoaşterea independenţei Bulgariei 97
1909 mai 26 — Inaugurarea lucrărilor de alimentare cu apă a oraşului Târgovişte (Târgovişte) 98
1909 mai 26 — Situaţia politică generală (Târgovişte) 98
1909 iunie 24 — Cuvinte pentru Regele Carol I şi pentru opera Partidului Naţional Liberal cu prilejul punerii pietrei de temelie a Palatului Administrativ din Craiova (Craiova) 104
1909 iunie 24 — Despre organizare, Stat şi Rege (Craiova) 112
1909 iunie 24 — Pentru Biserică şi slujitorii ei (Craiova) 113
1909 august 3 — Relaţiile cu Cancelarul german — Politica internă a României — România, factor de pace — Noi şi alianţele europene — Conflictul balcanic şi chestiunea evreiască 114

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

1909 octombrie 11 — Întruniri politice (Bacău) 116
1909 octombrie 11 — Cuvinte pentru Regele Carol I (Focşani) 117
1909 octombrie 11 — Opera Partidului Naţional Liberal: dezvoltarea forţelor naţionale (Focşani) 118
1909 octombrie 11 — Dezvoltarea muncii naţionale (Focşani) 120
1909 octombrie 11 — Congresul Băncilor Populare (Galaţi) 121
1909 noiembrie 23 — Chestiuni în legătură cu paza la sate şi cu igiena satelor (Adunarea Deputaţilor) 122
1909 noiembrie 27 — Discuţia la Mesajul Tronului (Adunarea Deputaţilor) 123
1909 decembrie 5 — Discurs la Mesajul Tronului (Camera) 124
1909 decembrie 12 — Convenţia dintre Austro-Ungaria şi Regatul român (Adunarea Deputaţilor) 145
1910 ianuarie 18 — În jurul atentatului săvârşit asupra lui Ion I. C. Brătianu 146
1910 ianuarie 20 — Politica externă a României (Viena) 146
1910 ianuarie 22 — Soldele ofiţerilor (Senatul) 147
1910 ianuarie 22 — Arendarea moşiei Răteşti (Adunarea Deputaţilor) 150
1910 ianuarie 26 — Arendarea „ilegală" a moştiei Răteşti (Adunarea Deputaţilor) 151
1910 ianuarie 29 — Sărbătorirea lui Ion I. C. Brătianu (Bucureşti) 153
1910 februarie 10 — Modificarea Legii de organizare a Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie (Adunarea Deputaţilor) 156
1910 februarie 11 — Chestiunea evreiască (Adunarea Deputaţilor) 156
1910 februarie 17 — Moartea lui Eugeniu Carada (Bucureşti) 158
1910 februarie 24 — Reorganizarea Curţii de Casaţie (Adunarea Deputaţilor) 159
1910 martie 10 — Dezordini administrative (Adunarea Deputaţilor) 160
1910 martie 12 — Disciplina funcţionarilor Statului (Adunarea Deputaţilor) 163
1910 martie 12 — Neregulile de la Eforia Spitalelor Civile (Adunarea Deputaţilor) 163
1910 martie 20 — Drepturile electorale ale ofiţerilor (Adunarea Deputaţilor) 164
1910 martie 22 — Chestiunea broşurii doctorului Vasile Sion (Senatul) 165
1910 martie 23 — Moartea Mitropolitului Calinic Miclescu (Adunarea Deputaţilor) 166
1910 martie 25 — Discuţia bugetului Ministerului de Război (Adunarea Deputaţilor) 167
1910 martie 26 — Crearea de noi catedre universitare (Senatul) 168
1910 martie 26 — Crearea de noi catedre universitare (Senatul) 169
1910 martie 26 — Măsuri de organizare administrativă (Adunarea Deputaţilor) 171
1910 martie 27 — Reabilitarea memoriei fostului Mitropolit Calinic Miclescu (Senatul) 173
1910 martie 30 — Încurajarea industriei naţionale (Senatul) 175
1910 martie 30 — Chestiuni de administraţie sanitară şi de sănătate publică (Senatul) 176

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

1910 aprilie 1 — Chestiuni de regulament şi neregulile de la Epitropia Sfântului Spiridon din Iaşi (Adunarea Deputaţilor) 179
1910 aprilie 1 — Proiectul de lege al Codului Silvic (Adunarea Deputaţilor) 182
1910 aprilie 2 — Activitatea sesiunii parlamentare 1909–1910 (Adunarea Deputaţilor) 183
1910 aprilie 4 — Proiectul de lege pentru autorizarea comunei Craiova de a contracta un împrumut (Adunarea Deputaţilor) 183
1910 aprilie 5 — Inamovibilitatea revizorilor şi inspectorilor şcolari (Senatul) 184
1910 aprilie 6 — Activitatea parlamentară a Guvernului şi reformele administrative (Adunarea Deputaţilor) 185
1910 aprilie 7 — Construirea unui local de Poştă la Turnu Severin (Senatul) 193
1910 aprilie 8 — Constituţionalitatea Guvernului (Senatul) 193
1910 mai 30 — Realizările Guvernului (Bucureşti) 203
1910 septembrie 6 — Inspecţiile din Dobrogea (Constanţa) 208
1910 septembrie 20 — Serbările de la Tulcea (Tulcea) 209
1910 octombrie 17 — Serbările de la Turnu Severin (Turnu Severin) 211
1910 noiembrie 8 — La moartea lui Gheorghe Panu (Bucureşti) 212
1910 noiembrie 29 — Discurs la Mesajul Tronului (Adunarea Deputaţilor) 212
1910 decembrie 5 — Dezvelirea bustului lui Ion C. Brătianu la Calafat (Calafat) 229
1910 decembrie 9 — Discurs la Mesajul Tronului (Senatul) 230
1910 decembrie 15 — Discuţia generală asupra Legii sanitare (Senatul) 236
1910 decembrie 20 — Chestiuni de ordine administrativă (Adunarea Deputaţilor) 248
1910 decembrie 20 — Modificări în organizarea administrativă (Adunarea Deputaţilor) 248
1910 decembrie 20 — Retragerea Partidului Naţional Liberal de la Guvern (Bucureşti) 249
1910 decembrie 22 — Lărgirea Căii Victoriei (Senatul) 252
1910 decembrie 20 — Lărgirea Căii Victoriei (Adunarea Deputaţilor) 254
1910 decembrie 21 — Sărbătorirea lui Ion I. C. Brătianu (Bucureşti) 255
1910 decembrie 27 — Demisia Guvernului naţional-liberal (Bucureşti) 256
1910 decembrie 29 — Sărbătorirea lui Anghel Saligny (Bucureşti) 257
1910 decembrie 31 — Disciplina membrilor Partidului Naţional Liberal (Bucureşti) 258
1911 ianuarie 14 — Atitudinea Partidului Naţional Liberal (Bucureşti) 258
1911 ianuarie 25 — Activitatea Partidului Naţional Liberal în timpul guvernării sale (1907–1911) (Bucureşti) 260
1911 ianuarie 25 — Manifestul-program al Partidului Naţional Liberal (Bucureşti) 265
1911 februarie 1 — Atitudinea Guvernului conservator (Bucureşti) 271
1911 februarie 7 — Activitatea de opoziţie a Partidului Naţional Liberal (Bucureşti) 273
1911 februarie 11 — Întrunirea opoziţiei naţional-liberale de la Botoşani (Botoşani) 274

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

1911 februarie 13 — Atitudinea Guvernului conservator (Botoşani) 275
1911 martie 10 — Comemorarea unității Italiei (Senatul) 276
1911 aprilie 2 — Discuția asupra alegerilor generale (1911) (Senatul) 277
1911 aprilie 3 — Activitatea de opoziție a Partidului Național Liberal (Brăila) 302
1911 aprilie 20 — Modificarea Legii sanitare (Senatul) 304
1911 mai 12 — Moartea lui Constantin I. Stoicescu (București) 309
1911 iulie 20 — Moartea lui Take Protopopescu (Lausanne) 309
1911 septembrie 27 — Dezvelirea statuii lui Mihail Kogălniceanu (Iași) 310
1911 octombrie 29 — Situația României și criza orientală (București) 310
1911 octombrie 31 — Activitatea de opoziție a Partidului Național Liberal (București) ... 311
1911 noiembrie 13 — Campania pentru răsturnarea Guvernului conservator (Iași) 314
1911 noiembrie 25 — Retragerea Opoziției din Senat (Senatul) 317
1911 noiembrie 26 — Atitudinea Opoziției național-liberale (Senatul) 318
1911 noiembrie 27 — Campania pentru răsturnarea Guvernului conservator (Craiova) ... 319
1911 noiembrie 29 — Activitatea de opoziție a Partidului Național Liberal
și acuzațiile Guvernului (București) 321
1911 noiembrie 29 — Chestiunea Societății Tramvaielor București (Senatul) 323
1911 decembrie 11 — Guvernul conservator al lui P. P. Carp și Partidul Național
Liberal (Roman) 347
1911 decembrie 13 — Sărbătorirea lui Spiru Haret (București) 350
1911 decembrie 16 — Retragerea Opoziției din Parlament (Senatul) 351
1911 decembrie 16 — Acuzațiile Guvernului conservator și atitudinea Opoziției
(București) 352
1912 ianuarie 8 — Atitudinea Guvernului conservator (București) 354
1912 februarie 19 — Rechizitoriul atitudinii Guvernului conservator (București) 358
1912 februarie 26 — Critica acțiunii Guvernului conservator (București) 361
1912 martie 11 — Acțiunea și situația Guvernului conservator (București) 363
1912 martie 16 — Chestiunea tramvaielor comunale (București) 366
1912 martie 18 — Campania Opoziției unite împotriva Guvernului P. P. Carp
(București) 367
1912 aprilie 1 — Acțiunea Opoziției unite împotriva Guvernului conservator
(București) 369
1912 octombrie 16 — Situația din Balcani (București) 371
1912 octombrie 28 — Atitudinea și viitorul program al Opoziției (București) 372
1912 decembrie 14 — Situația din Balcani și atitudinea Partidului Național
Liberal (Senatul) 374
1912 decembrie 19 — Moartea lui Spiru Haret (București) 375

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Introducere vol IV (George Fotino) 379
1913 februarie 25 — Sărbătorirea lui Dimitrie Sturdza (București) 381
1913 martie 7 — La moartea amiralului Murgescu (București) 381
1913 martie 21 — Evenimentele balcanice (Senatul) 382
1913 martie 23 — La moartea lui Gheorghe Cantacuzino (Senatul) 384
1913 martie 28 — Înființarea Societății Naționale de Agricultură din România (Senatul) 384
1913 aprilie 2 — Donația Principelui Carol (Senatul) 385
1913 aprilie 3 — Înființarea Academiei de Înalte Studii Comerciale și Industriale (Senatul) 386
1913 aprilie 6 — Proiect de lege pentru acordarea unui credit de 50 000 000 lei pentru clădiri de școli rurale (Senatul) 386
1913 mai 2 — Atitudinea Guvernului conservator față de opoziția liberală (Senatul) 387
1913 mai 15 — Protocolul de la Petersburg (Senatul) 390
1913 mari 15 — Chestiunea balcanică (Senatul) 391
1913 iunie 3 — Inaugurarea Clubului Național-Liberal de la Bacău (Bacău) 408
1913 septembrie 7 — Marile reforme sociale. Scrisoare către Partidul Național Liberal (București) 409
1913 octombrie 20 — Reformele sociale (București) 411
1913 noiembrie 8 — Reforma agrară și electorală (Focșani) 418
1913 noiembrie 17 — Reformele sociale (Iași) 420
1913 noiembrie 17 — Inaugurarea Monumentului lui Vasile Conta (Iași) 422
1913 noiembrie 24 — Reformele sociale (Craiova) 423
1913 decembrie 1 — Reformele sociale (Constanța) 427
1913 decembrie 3 — Războiul Balcanic (Senatul) 431
1913 decembrie 3 — Sărbătorirea lui Mihail Pherekyde (București) 456
1913 decembrie 4 — Războiul Balcanic. Continuarea discursului din 3 decembrie (Senatul) 456
1913 decembrie 5 — Tratatul de Pace de la București (Senatul) 467
1913 decembrie 8 — Reformele sociale (Ploiești) 468
1913 decembrie 14 — Modificarea tarifului Căilor Ferate (Senatul) 474
1913 decembrie 15 — Reformele sociale (Brăila) 475
1914 februarie 22 — Chestiunea evreiască (București) 479
1914 februarie 22 — La moartea lui Anton Carp (București) 483
1914 februarie 24 — Modificarea Constituției (Adunarea Deputaților) 484
1914 februarie 25 — Reforma Constituției (Senatul) 487
1914 februarie 27 — Modificarea Constituției (Senatul) 493
1914 martie 3 — Chestiunea reformei agrare (Senatul) 495

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

1914 martie 5 — Discurs la Mesajul Tronului (Senatul) 500
1914 martie 5 — Discuție asupra împroprietăririi rurale (Adunarea Deputaților) 516
1914 martie 13 — Reforma Constituției (Senatul) 522
1914 martie 30 — Organizarea Dobrogei Noi (Senatul) 524
1914 aprilie 8 — Aniversarea Regelui Carol (București) 530
1914 aprilie 15 — Abrogarea art. 27 din Legea electorală (Adunarea Deputaților) 531
1914 aprilie 20 — Congresul de Medicină și Chirurghie (București) 533
1914 aprilie 21 — Chestiuni personale (Adunarea Deputaților) 535
1914 aprilie 22 — Dizolvarea Camerei (Adunarea Deputaților) 537
1914 aprilie 22 — Închiderea Corpurilor Legiuitoare. Modificarea Constituției și partidele politice (Senatul) 538
1914 aprilie 24 — Aniversarea Reginei Elisabeta (București) 546
1914 mai 6 — Scrisoare către șeful Organizației național-liberale din Brăila (București) 547
1914 mai 15 — Spiritul reformelor Partidului Național Liberal (București) 547
1914 iunie 6 — Libertatea alegerilor (Senatul) 550
1914 iunie 16 — Asasinarea Arhiducelui Moștenitor al Austro-Ungariei (Adunarea Deputaților) 552
1914 iunie 19 — Incidentul de frontieră de la Raham-Aziclar (Senatul) 552
1914 iunie 19 — Continuarea discuției asupra Răspunsului la Mesaj. Necesitatea reformelor (Senatul) 553
1914 iunie 20 — Discuția asupra răspunsului la Mesajul Tronului. Reformele sociale (Adunarea Deputaților) 564
1914 iunie 20 — La moartea lui Ion Gh. Saita (București) 573
1914 iunie 21 — Revizuirea Constituției (Senatul) 573
1914 iunie 21 — Lucrările pentru Reforma agrară (Adunarea Deputaților) 574
1914 august 3 — Consiliul de Coroană de la Sinaia. Atitudinea României față de conflictul european (Sinaia) 574
1914 octombrie 3 — Amnistia (București) 575
1914 octombrie 10 — La moartea lui Dimitrie A. Sturdza (București) 576
1914 noiembrie 5 — În memoria lui Dimitrie A. Sturdza (București) 577
1914 noiembrie 19 — O chestiune de protocol (Senatul) 577
1914 decembrie 3 — Chestiunea refugiaților din Bucovina (Adunarea Deputaților) 578
1914 decembrie 3 — Răspuns la Mesajul Tronului. Amânarea reformelor (Adunarea Deputaților) 578
1914 decembrie 9 — Chestiuni de administrație internă. Furniturile Armatei (Senatul) 579
1914 decembrie 18 — Sporirea listei civile a Regelui Ferdinand (Adunarea Deputaților) 582

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

1914 decembrie 19 — Reformele sociale (Senatul) 583
1914 decembrie 20 — Materialul sanitar și capitalul de care dispune Crucea Roșie (Adunarea Deputaților) 584
1914 decembrie 20 — Măsuri militare excepționale (Adunarea Deputaților) 584
1915 ianuarie 1 — Urări adresate Suveranilor cu prilejul Anului Nou (București) 585
1915 ianuarie 22 — Acțiunea lui Constantin Stere în Ardeal și misiunile trimise de Guvern la Paris și Roma (Adunarea Deputaților) 586
1915 aprilie 5 — Moartea generalului G. I. Angelescu (București) 587
1915 noiembrie 19 — Politica externă. Înzestrarea Armatei (Senatul) 587
1915 noiembrie 26 — Atitudinea României față de conflictul bulgaro-sârb (Camera) 590
1915 noiembrie 27 — Apărarea prestigiului Armatei. Bănuieli de corupție (Senatul) 591
1915 decembrie 1 — Corupția exercitată de germani asupra presei (Adunarea Deputaților) 592
1915 decembrie 10 — Răspuns la Mesajul Tronului. Atitudinea României față de conflictul european (Senatul) 594
1915 decembrie 11 — Cumpărarea Fabricii Blau-Gaz (Senatul) 601
1915 decembrie 17 — Ajutorarea familiilor celor mobilizați (Adunarea Deputaților) 613
1915 decembrie 18 — Închiderea Corpurilor Legiuitoare. Discuții asupra politicii externe (Adunarea Deputaților) 614
1916 februarie 12 — Situația economică a țării și corupția exercitată de Germania (Senatul) 615
1916 februarie 18 — Moartea Reginei Elisabeta (Adunarea Deputaților) 618
1916 februarie 18 — Doliul Țării și al Armatei la moartea Reginei Elisabeta 618
1916 martie 3 — Chestiuni militare (Adunarea Deputaților) 619
1916 martie 17 — Situația economică a țării și scumpierea alimentelor (Senatul) 619
1916 martie 28 — Atacuri împotriva ministrului de Finanțe (Adunarea Deputaților) 620
1916 martie 29 — Chestiunea contrabandelor (Senatul) 621
1916 martie 29 — Echilibrarea bugetului. Sporirea unor impozite (Senatul) 622
1916 martie 30 — Chestiunea contrabandelor de vite (Adunarea Deputaților) 626
1916 martie 31 — Modificarea unor articole din Legea timbrului (Senatul) 629
1916 martie 31 — Chestiunea contrabandelor de vite (Senatul) 630
1916 aprilie 3 — Chestiunea contrabandelor (Senatul) 633
1916 mai 27 — Decorarea aviatorului Ștefan Câmpineanu (București) 634
1916 iunie 5 — Centenarul lui C. A. Rosetti (București) 634
1916 iunie 29 — Funeraliile victimelor exploziei de la Pulberăria Dudești (București) 635
1916 august 14 — Consiliul de Coroană de la Cotroceni. Intrarea României în acțiune (București) 636
1916 august 18 — Intrarea României în Război (București) 639

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

1916 octombrie 26 — La moartea generalului David Dragalina (București) 639
1916 decembrie 10 — Situația familiilor de ofițeri, rămase în teritoriul ocupat (Adunarea Deputaților) 640
1916 decembrie 11 — Înmulțirea numărului ministerelor. Problema răspunderilor (Adunarea Deputaților) 640
1916 decembrie 12 — Remanierea Guvernului (Adunarea Deputaților) 642
1916 decembrie 12 — Discurs la Mesajul Tronului (Senatul) 643
1916 decembrie 14 — Situația economică și atitudinea României (Adunarea Deputaților) 644
1917 ianuarie 17 — Declarații făcute ziarului *Le Temps* (Petrograd) 650
1917 ianuarie 19 — Declarații făcute Agenției „Information" (Petrograd) 651
1917 ianuarie 31 — Declarații făcute ziarului *Novoie Vremia* (Petrograd) 652
1917 martie 9 — Situația internă și externă a Țării (Senatul) 654
1917 martie 9 — Pedepsele aplicate trădătorilor (Adunarea Deputaților) 655
1917 martie 10 — Recunoștință pentru acei ce îngrijesc răniții (Adunarea Deputaților) 655
1917 martie 11 — Situația economică a Țării (Adunarea Deputaților) 656
1917 martie 23 — Declarațiile făcute Agenției „Wesnic" (Iași) 658
1917 martie 26 — Tributul de sânge al Franței (Iași) 659
1917 mai 6 — Proiectul pentru modificarea Constituției 661
1917 mai 6 — Cultivarea ogoarelor țărănești și atitudinea Guvernului față de Partidul Muncii (Adunarea Deputaților) 662
1917 mai 8 — Chestiunea cenzurii (Adunarea Deputaților) 665
1917 mai 17 — Vizita lui Albert Thomas (Iași) 666
1917 mai 28 — Propaganda străină în țara noastră (Adunarea Deputaților) 666
1917 mai 28 — Atitudinea României față de Tratatele de alianță. Declarații făcute ziarului *Le Petit Parisien* (Iași) 667
1917 mai 30 — Modificarea Constituției. Problema solului și a subsolului (Senatul) 668
1917 iunie 2 — Vizita lui Vandervelde (Iași) 672
1917 iunie 8 — Sosirea trupelor din Ardeal și Bucovina la Iași (Iași) 673
1917 iunie 12 — Legea pentru modificarea Constituției (Adunarea Deputaților) 674
1917 iunie 13 — Chestiunea evreiască și organizarea Bisericii Române (Adunarea Deputaților) 678
1917 iunie 15 — Corupția germană exercitată în România. Chestiunea „Steaua Română" (Senatul) 679
1917 iunie 19 — Atacuri personale (Senatul) 680
1917 iunie 20 — Discursul la Legea pentru modificarea Constituției (Senatul) 682
1917 iunie 20 — Vizita generalului Huge Scott (Iași) 683
1917 iunie 21 — Atacuri împotriva Guvernului (Senatul) 684

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

1917 iulie 20 — Dejunul dat în onoarea generalului Berthelot (Iaşi) 690
1917 august 13 — Relaţiile României cu extrema stângă rusă. Declaraţii făcute ziarului *Gazeta Buraci* (Iaşi)..... 690
1917 august 17 — Înmormântarea lui Alexandru Iliescu – Olt (Iaşi) 692
1917 august 20 — Schimb de telegrame cu Lloyd George 692
1917 septembrie 11 — Aniversarea intrării României în război (Iaşi)..... 693
1917 decembrie 29 — Nunta de argint a Suveranilor (Iaşi) 693
1918 martie 12 — Atitudinea Partidului Naţional Liberal şi consecinţele Tratatului de Pace cu Germania (Iaşi) 694
1918 martie 22 — Tratatul de Pace din 1918 şi Partidul Naţional Liberal (Iaşi) 696
1918 martie 27 — Unirea Basarabiei (Iaşi) 697
1918 mai 4 — Dizolvarea Parlamentului (Iaşi) 698
1918 mai 12 — Alegerile din teritoriul ocupat (Iaşi) 699
1918 iunie 5 — Moartea lui Alexandru Radovici (Iaşi) 699
1918 iulie 23 — Războiul şi chestiunea răspunderilor (Iaşi) 701
1918 noiembrie 1 — Acţiunea de eliberare a românilor ardeleni (Iaşi) 702
Indice. Nume de persoane 704
Cuprins 710

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

1

Urări pentru Anul Nou (1909)

1 ianuarie 1909

Cuvinte rostite în numele Guvernului la Palatul Regal, în prezența Regelui Carol I și a Reginei Elisabeta, cu prilejul sărbătoririi Anului Nou.

Sire,

Având marea cinste să aduc, în numele Guvernului, omagiile noastre de respect și de venerație Majestății Voastre și să exprim viile și călduroasele urări ce cu toții facem pentru Tron și pentru Dinastie, sunt cuprins de o adâncă mișcare sufletească, vorbind, mai ales în ceasul prin care trecem, în locul bărbatului de Stat care, atâția îndelungi ani, a fost sfetnicul cel mai de seamă al Majestății Voastre[1].

La pragul anului care începe, stă în inima și în cugetul nostru, mai vie decât oricând, imaginea Regelui sub a cărui falnică domnie s-au săvârșit cele mai însemnate fapte ale istoriei noastre moderne; a Regelui care, prin înaltele sale virtuți, a luptat cu atâta tărie ca El să-și poată lua locul ce are astăzi în rândul Statelor; a aceluia care, de aproape o jumătate de veac, călăuzește pe căi atât de drepte și de sigure mersul poporului român către mărirea Patriei.

Sănătatea și zilele Majestății Voastre, întotdeauna atât de scumpe nouă, tuturor, sunt un dar neprețuit pe care Dumnezeu îl face neamului românesc; de aceea, din adâncul inimilor noastre, vă urăm: Să trăiți, Sire, ani mulți și fericiți în glorioasă Domnie!

Să trăiască Majestatea Sa Regina, tovarășa scumpă și de fiecare minut a muncii rodnice a Majestății Voastre, plină de blândețe și de bunătate pentru poporul român!

Să trăiască Altețele Lor Regale, Principele și Principesa României și Augusta Lor Familie, chezășie sigură a viitorului.

Viitorul, anul III, nr. 414 de luni 5/18 ianuarie 1909

---

[1] Dimitrie A. Sturdza, căruia Ion I. C. Brătianu îi succedase, cu foarte puțin timp mai înainte, la conducerea Guvernului.

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

2

Alegerea lui Ion I. C. Brătianu ca preşedinte al Partidului Naţional Liberal

2 ianuarie 1909

Răspuns la telegrama de felicitare trimisă de organizaţia Partidului Naţional Liberal din Iaşi, cu prilejul proclamării lui **Ion I. C. Brătianu** ca preşedinte al partidului.

Conştiinţa datoriilor către Neam şi Tron, credinţa în ţelul înalt pe care îl urmărim şi încrederea în simţămintele şi în energia Partidului Naţional Liberal, m-au hotărât să primesc marea răspundere la care am fost chemat.

Retragerea dlui Sturdza ne lipseşte de experienţa şi autoritatea celui mai de seamă bărbat de Stat al României.

În pilda lui, în tradiţiile glorioase ale partidului nostru în sprijinul dvs patriotic, luminat şi fără preget, voi afla puterile pentru a-mi îndeplini greaua sarcină.

Viitorul, anul III, nr. 413 de duminică 4/17 ianuarie 1909

3

Alegerea lui Ion I. C. Brătianu ca preşedinte al Partidului Naţional Liberal

9 ianuarie 1909

Răspuns la telegrama de felicitare trimisă de organizaţia Partidului Naţional Liberal din Tecuci, cu prilejul alegerii lui **Ion I. C. Brătianu** ca preşedinte al partidului.

Mişcat de călduroasele dvs urări, vă rog a primi şi a exprima membrilor Partidului Naţional Liberal viile mele sentimente. Regret din suflet că tocmai în aceste momente suntem lipsiţi de marele sprijin ce găseam în experienţa şi autoritatea dlui Dimitrie Sturdza, dar nu mă îndoiesc că, urmând pilda d-sale şi cu concursul dvs şi al tuturor oamenilor de bine, vom putea răspunde la greaua noastră însărcinare.

Ion I. C. Brătianu

Viitorul, anul III, nr. 417 de vineri 9/22 ianuarie 1909

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

4

Ajutorarea victimelor cutremurului din Sicilia și Calabria

Adunarea Deputaților, 12 ianuarie 1909

Iulian Vrăbiescu, deputat de Dolj, amintind de cutremurul care a distrus numeroase orașe și sate din Italia de sud, întreabă Guvernul dacă nu socotește că ar fi locul unei contribuții a României — cum au făcut-o și alte țări — la opera de refacere a regiunii italiene pustiite.

Ion I. C. Brătianu, *președintele Consiliului*: Dlor deputați, dacă dl deputat Vrăbiescu mi-ar fi făcut cinstea să-mi vorbească cu cinci minute înainte și să mă întrebe, ar fi știut că este deja iscălit de către M. S. Regele mesajul prin care Guvernul cere tocmai suma de 200 000 de lei pentru victimele din Italia. Dacă acel mesaj nu e încă aici, el este la cancelaria președinției Consiliului. Prin urmare, nu am așteptat acest îndemn; și nu numai atât: dar, contând pe acest credit — pentru că nu ne-am îndoit de sentimentele d-voastră unanime — am și comandat o cantitate mare de lemnărie, pentru că sub forma aceasta ni s-a spus că erau nevoile cele mai urgente ale victimelor din Calabria, lemnărie care trebuie să plece pe batelurile române zilele acestea, pentru Sicilia. (*Aplauze prelungite*)

În ședința din 15 ianuarie 1909, Camera a votat în unanimitate creditul de 200 000 lei destinat pentru ajutorarea victimelor din Sicilia și Calabria.

Dezbaterile Adunării Deputaților, *Monitorul Oficial*, nr. 18 din 13 ianuarie 1909, p. 184

5

Numirea lui Ion I. C. Brătianu ca președinte al Consiliului de Miniștri

Senatul, 12 ianuarie 1909

Ion I. C. Brătianu, președintele Consiliului de Miniștri, dă citire Mesajului Regal prin care se comunică Senatului primirea demisiei lui D. A. Sturdza din funcțiile de președinte al Consiliului de Miniștri și ministru al Afacerilor Străine și numirea lui Ion I. C. Brătianu ca președinte al Consiliului și ad-interim la Afaceri Străine.

C. G. Dissescu, senator, întreabă pe președintele Consiliului de Miniștri asupra motivelor care au determinat Guvernul și în special pe președintele de Consiliu să se îndepărteze de la normele de procedură constituțională obișnuite. „Atunci când primul ministru se retrage — spune d-sa — nu s-a retras primul ministru, s-au retras toți miniștrii, pentru că miniștrii sunt cuprinși în personalitatea lui politică". Cere a i se explica motivele pentru care s-a încălcat spiritul articolului 95 din Constituție, uzanțele în privința demisiei și dizolvării unui Guvern și a numirii noului Cabinet.

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Ion I. C. Brătianu, *preşedintele Consiliului*: Dlor, senatori, onor dl Dissescu a spus că nu citează niciun text din Constituţie; prin urmare nu-l voi urma pe această cale, pe care nu a intrat fiindcă nu-i convenea.

D-sa a voit să ne arate, din precedentele invocate din alte ţări şi după o teorie constituţională a d-sale, că demisia preşedintelui Consiliului implică, în orice caz, o schimbare a Guvernului.

Am mare deferenţă pentru ştiinţa dlui Dissescu, dar trebuie să mărturisesc că nu pentru prima oară nu am putut să fiu convins de argumentele d-sale în materie constituţională.

Bunul simţ îmi zice că trebuie, în orice act politic, să căutăm spiritul şi fondul, pentru a deduce, în urmă, forma care le îmbracă.

Demisia unui preşedinte de Consiliu în genere e un act de mare însemnătate politică, nu numai prin faptul importanţei persoanei care se retrage, dar prin faptul că, în genere, preşedintele Consiliului se retrage atunci când situaţiile politice indică necesitatea unei schimbări de Guvern. (*Aplauze*)

La raţionarea juristă a dlui Dissescu, să-mi permită a-i opune pe aceea pe care mi-o indică educaţia mea ştiinţifică. Cu toată similitudinea aparentă, eu văd o foarte mare deosebire între faptul retragerii unui preşedinte al Consiliului în împrejurările în care a demisionat dl Sturdza şi între obişnuitele retrageri cu caracter politic ale altor preşedinţi de Consiliu.

Prin urmare, pe mine, chiar raţionamentul abstract mă conduce la concluzia că, în împrejurările de astăzi, schimbarea preşedintelui Consiliului nu implică schimbarea de Guvern.

Dar am examinat şi eu precedentele, fiindcă mă aşteptam ca, într-o formă sau alta, să fiu întrebat asupra unor asemenea chestiuni... Zic într-o formă sau alta, fiindcă se ridicase şi altfel chestiunea, adică de ce s-a prezentat într-un raport părerea Consiliului de Miniştri asupra numirii preşedintelui Consiliului. Văd acum că se renunţă la acest fel de critică. Îl las deci şi eu la o parte şi mă voi ocupa numai de obiecţiile ridicate. Am căutat să văd dacă precedentele sunt tot aşa cum le-a citat dl Dissescu. Afară de Anglia, unde nu e Constituţie scrisă, mai sunt şi alte State constituţionale, precum Franţa şi Belgia.

În rapida mea cercetare, am dat de următoarele precedente: mareşalul Soult a fost schimbat cu mareşalul Gérard la 1834, fără a se schimba Guvernul. De asemenea, la 1835, mareşalul Mortier a fost schimbat prin ducele de Broglie.

Dar, dacă precedentele par prea depărtate, eu îi voi spune dlui Dissescu că în timpul Republicii, dl Dufaure, la 1876, a fost înlocuit prin dl Jules Simon, rămânând acelaşi Cabinet şi fără să se formeze Guvern nou. (*Aplauze*)

Voi mai aminti pe dl Duclerc, la 1881, care a fost înlocuit prin dl Fallières şi Cabinetul a rămas acelaşi; iar acum un an tocmai, la 10 ianuarie 1908, în Belgia, preşedintele Consiliului, încetând subit din viaţă, a fost înlocuit prin actualul şef al Cabinetului, fără ca Guvernul să se schimbe. (*Aplauze*)

Vedeţi, prin urmare, dlor, că sunt destule precedente, deşi eu nu prea văd necesitatea acestor citaţii — atât de clar îmi pare fondul — totuşi, ca deferenţă pentru dl Dissescu, am crezut că este bine să i le reamintesc.

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Întrucât mă privește, iată cum văd situația mea constituțională: mi s-a făcut de Majestatea Sa Regele marea onoare de a fi numit președinte al Consiliului de Miniștri. Și, prin urmare, sunt numit conform prescripțiilor constituționale care afirmă ca Majestatea Sa să numească pe miniștri. Pentru ca să pot însă duce la bun sfârșit această sarcină, pentru a putea funcționa constituțional, am nevoie de încrederea majorității parlamentare. (*Aplauze*)

Când am primit greaua misiune pe care mi-a dat-o Majestatea Sa Regele, am crezut că pot să fiu sigur de această încredere a majorității parlamentare. (*Aplauze prelungite*)

Aplauzele d-voastră îmi arată că nu m-am înșelat. (*Aplauze prelungite*)

În afară de aceasta, dlor, mai aveam nevoie de încă o altă convingere: de colaborarea frățească și sinceră a colegilor mei de pe banca ministerială. (*Aplauze*)

În asemenea condiții, dlor senatori, cred că situația mea constituțională e foarte clară și neîndoielnică. (*Aplauze*) Întrucât privește caracterul de continuitate al Guvernului, pe care am voit să-l punem clar în evidență, voi răspunde că aceasta am făcut-o pentru că noi credem că numai prin perseverență și prin continuitate se pot elabora operele trainice și sănătoase. (*Aplauze*) Așa e obiceiul nostru de a lucra. (*Aplauze*)

Dl Dissescu știu că face parte dintr-o formațiune care experimentează un alt sistem.

Mai multe voci: Bravo! (*Aplauze*)

Ion I. C. Brătianu, *președintele Consiliului*: Rezultatele vor arăta dacă se înșală sau nu. În orice caz, serviciile pe care le-a adus partidul meu țării, îmi impun ca să perseverez în vechea sa tradiție. (*Aplauze*)

Termin cu o mică chestiune personală. Mulțumesc dlui Dissescu pentru cuvintele pe care personal a binevoit să mi le adreseze. Îl asigur, însă, că dacă d-sa crede că roca Tarpee este lângă Capitoliu, pentru mine roca Tarpee este încă departe, pentru că sunt departe de a mă socoti ajuns la Capitoliu. Pentru mine Capitoliul constă în serviciile pe care cineva le poate aduce, iar nicidecum în funcțiile pe care le ocupă. (*Aplauze*)

Sunt convins, dlor, că mi s-a încredințat o funcție grea. Am primit-o însă fiind deplin încredințat de nevoia națională a țelului pe care-l urmărim, de concursul colaboratorilor pe care îi am și de organismul sănătos al partidului meu. (*Aplauze*)

Am primit-o cu încredere, pentru că sunt hotărât să iau ca pildă acțiunea celor care m-au precedat și, în primul rând, acțiunea cea mai apropiată a președintelui Consiliului, pe care-l regretăm cu toții. L-am văzut plecând de la această bancă cu mare mâhnire, dar viața lui rămâne pentru noi toți, din orice partid — o spun, fiind sigur că nu mă veți contrazice — un exemplu de activitate civică și de înalt patriotism luminat. (*Aplauze prelungite și îndelung repetate*)

C. G. Dissescu se declară nelămurit cu răspunsul primit și spune că ar fi preferat ca întregul Guvern să-și fi dat demisia odată cu fostul președinte de Consiliu, cu atât mai mult cu cât — spune d-sa — ultimele alegeri parțiale au dovedit un reviriment în favoarea Partidului Conservator Democrat.

Ion I. C. Brătianu, *președintele Consiliului*: Dlor senatori, asupra chestiunii în sine, desigur că nu mai am nimic de adăugat; chiar modul în care a replicat dl Dissescu

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

constituie, din partea unui om de spirit ca d-sa, o recunoaștere a dreptății noastre și arată dorința de a bate în retragere, făcând o diversiune.

Surâsul d-sale e o nouă probă.

Toată comparația pe care a făcut-o, am înțeles-o cu toții: din partea unui spirit atât de subtil ca al d-sale, nu era decât un mod spiritual de a trece pe un alt tărâm. Tărâmul pe care a voit să treacă era de a ne declara d-sa, căruia nu-i place declarația, că țara s-a pronunțat și că locul Guvernului actual nu se mai găsește pe aceste bănci.

Am luat cuvântul numai ca să arăt contrazicerea dintre concluzia primei sale vorbiri și concluzia celei de a doua și să constat, desigur de acord cu d-voastră toți, că nu avem de fel impresia pe care a vrut să ne-o transmită dl Dissescu, când, în a doua cuvântare, a hotărât că nu mai putem guverna. Noi credem că avem încrederea Majestății Sale Regelui, că avem încrederea majorităților parlamentare și a Țării și credem că avem o operă mare de asigurat și de continuat. Câtă vreme vom avea aceste simțăminte, vom continua opera noastră cu toate puterile de care suntem capabili. (*Aplauze*)

Avem cu noi, toți factorii care ne asigură durată suficientă pentru a face ca dl Dissescu să nu se mai îndoiască nici d-sa de rezultatele reformelor ce avem de făcut. (*Aplauze*)

Dezbaterile Senatului, *Monitorul Oficial*,
nr. 11 din 20 ianuarie 1909, pp. 81–83

6

Alegerea ca deputat a lui N. Fleva, fost ministru plenipotențiar al României în Italia

Adunarea Deputaților, *14 ianuarie 1909*

N. Fleva, ales deputat de Ilfov, demisionase din postul de ministru plenipotențiar al României în Italia. Raportul comisiei pentru verificarea titlurilor, constatând în fapt demisia lui N. Fleva — deși ea nu fusese publicată în *Monitorul Oficial* — conchide la validare. Se admite. Cum însă în raportul acelei comisii se vorbea de faptul că fostul ministru plenipotențiar omisese formalitatea obișnuită a prezentării scrisorilor de rechemare și a audienței protocolare la Regele Italiei, N. Fleva se dezvinovățește de încălcarea acestor obligații protocolare, întrucât timpul scurt până la alegeri l-a obligat la o plecare mai grăbită și l-a silit la o simplă audiență de concediu, fără prezentarea scrisorilor de rechemare.

Ion I. C. Brătianu, *președintele Consiliului*: Dlor, nu am luat, desigur, cuvântul ca să discut necesitatea prezenței dlui Fleva în Parlament. Din contră, personal cred că este bine ca nota d-sale să fie auzită în Parlament; și cu atât mai mult cred că este bine că d-sa s-a hotărât să reintre în viața publică, cu cât în cariera diplomatică, pe cât știu, nu mai avea decât un an până să ajungă la limita de vârstă. (*Ilaritate*, *întreruperi*)

Prin urmare, nu este nicio surprindere de a-l vedea că reintră în viața politică.

N. Fleva: Mă siliți să cer cuvântul în chestiune personală.

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Ion I. C. Brătianu, *preşedintele Consiliului*: Am luat însă cuvântul pentru a atrage atenţia că demiterea şi plecarea din asemenea, nu numai înalte funcţii, dar şi misiuni, nu se fac în modul... accelerat în care d-sa a crezut că poate să le facă.

D-sa spunea: Mi-am dat demisia şi am aşteptat zece zile scrisorile de rechemare. Am încredinţat — nu a spus-o, dar aşa a făcut — Legaţia unui consilier pe care îl aveam şi am plecat în ţară.

Astăzi, d-sa a intrat în expunerea audienţelor particulare pe care le-a avut la doi Suverani. Îmi veţi permite să nu discut conversaţiile pe care le-a avut cu Suveranii şi nici să nu discut dacă este bine ca un om care a făcut parte din cariera diplomatică, cu o atât de înaltă situaţie, să spună în Parlament, în modul cum a expus, conversaţia pe care a avut-o cu un Suveran străin şi cu Majestatea Sa Regele. (*Aplauze prelungite*)

Ceea ce însă sunt în drept să spun este că e cert că Majestatea Sa Regele a regretat că, în împrejurările care au fost, noi n-am avut ministru la Roma. (*Aplauze*)

Dlor, prin urmare, astfel fiind lucrul, ceea ce este de regretat este nu demisia dlui Fleva, ci este faptul că d-sa n-a dat-o ceva mai devreme — deoarece decizia era luată — pentru ca toate formalităţile să poată fi făcute cu toate cuviinţele pe care cariera diplomatică şi relaţiile dintre State le cer. (*Aplauze*)

Iar acum, dlor, în concluzie, desigur că nu am să mă pronunţ asupra rezoluţiei Camerei. Camera a hotărât că, demisia fiind dată, dl Fleva era eligibil.

Dar trebuie, ca ministru al Afacerilor Străine, să constat şi să declar că modul cum dl Fleva a crezut că poate demisiona constituie un incident excepţional şi sper că el nu va crea precedente, pentru că ar fi regretabile pentru relaţiile noastre internaţionale. (*Aplauze prelungite*)

Dezbaterile Adunării Deputaţilor, Monitorul Oficial,
nr. 20 din 17 ianuarie 1909, p. 189

7

Aniversarea Unirii Principatelor Române

Adunarea Deputaţilor, 14 ianuarie 1909

Dl N. Iorga, deputat, aminteşte că se împlineşte o jumătate de veac de la întemeierea României „ca fiinţă de unic Stat, recunoscută de Europa" şi spune că „o astfel de aniversare nu se poate serba oricum", ci „Statul, când ia hotărârea de a serba o astfel de aniversare, trebuie să o serbeze potrivit cu însemnătatea aniversării şi potrivit cu puterea sa". Cere să se dea aniversării Unirii un caracter de netăgăduită măreţie. Amintind de aniversarea lui 1848, spune că Statul a ştiut să dea acelei serbări caracterul ce i se cuvenea, dar adaugă că „Statul acesta nu ştie să serbeze decât acele aniversări ale trecutului nostru, care sunt în legătură cu interesele actuale, reprezentate prin partide sau prin altceva". Constată că nu există în ţară un monument al aceluia în numele căruia s-a realizat Unirea: Cuza Vodă. De asemenea, că nici Mihail Kogălniceanu nu-şi are perpetuată amintirea sub forma unui monument public. Crede că Iaşilor, oraşul amintirilor istorice, i s-ar cuveni un mai larg concurs din partea Statului; s-ar cuveni să se întemeieze acolo — spunea N. Iorga — un muzeu istoric. Face mai multe propuneri pentru a se da serbării Unirii măreţia ce i se cuvine.

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

Ion I. C. Brătianu, *preşedintele Consiliului*: Dlor, să încep prin ceea ce se poate discuta între noi, pentru a termina prin ceea ce desigur ne unește pe toți.

Nu cred că este bine ca un act național de însemnătatea și de caracterul aceluia de care s-a vorbit să fie sărbătorit într-un fel în care măcar o minoritate să nu participe la dânsul cu toată inima și cu toată căldura pe care actul în sine le merită. De aceea, dlor, pentru serbarea Unirii, să ne reamintim tocmai ceea ce spunea dl Iorga — deși d-sa, cu pasiune nedreaptă, credea că serbarea aniversării lui 1848 era datorită simțămintelor de partid — să ne reamintim că monumentul care s-a ridicat atunci este monumentul eroului anonim, care putea să reprezinte pentru toți caracterul mișcării în ansamblul ei, pe deasupra figurilor, personalităților celor mai mari, care putea să le întrupeze pe toate și să izvorască astfel de simțăminte încât numai unire și armonie să fie între toți. (*Aplauze*) De aceea nu e nimerit să se lege două serbări, care, fiecare din ele, se pot face, dar care au un caracter și o însemnătate deosebite.

Nu voi contesta că Alexandru Cuza Vodă este o figură istorică și că în timpul domniei sale s-au întâmplat în special două fapte de o mare și netăgăduită însemnătate: vorbesc de secularizarea averilor mănăstirești și de împroprietărirea țăranilor.

Să nu se uite însă că la ambele, pe lângă persoana Domnitorului, se vede figura măreață a lui Kogălniceanu, pe care dl Iorga îl numea „cel mai de seamă reprezentant al unei generații".

În ceea ce privește caracteristica figurii istorice a lui Alexandru Vodă Cuza, *adhuc sub judice lis est.* Nu trebuie să ne grăbim a conchide ca dl Iorga.

Pentru a arăta că este o discuție asupra caracteristicii acestei figuri, este de ajuns să amintesc că dacă în locul meu ar fi răspuns acela a cărui absență o regretăm cu toții[1], ar fi răspuns cu altă autoritate decât mine, dar și în alt ton și cu altă judecată decât aceea pe care a emis-o dl Iorga.

Și, dacă este vorba de judecarea acelei epoci, trebuie să ne reamintim că dl Sturdza, dacă e cel din urmă al generației care a făcut Unirea, desigur că nu e cel mai puțin însemnat dintre dânșii. (*Aplauze*)

După ce am reamintit opinia dlui Sturdza, voi încheia cu aceea a lui Kogălniceanu care, vorbind de Unire, zicea: Nu recunosc nimănui dreptul, nici chiar Domnitorului, să spună că Unirea este actul său personal. Unirea este actul energic al națiunii întregi. (*Aplauze*)

Dlor, de aceea, oricare ar fi judecata asupra lui Vodă Cuza, judecata noastră și simțămintele noastre pentru Unire sunt unanime și astfel trebuie să rămână. (*Aplauze prelungite*)

Noi vedem cu toții în actul de la 24 Ianuarie un mare act național, care a pus temelia Statului nostru modern.

Noi credem că el a fost făcut cu inima și cu mintea multora, cu abnegația unora, cu energia conștientă a altora. (*Aplauze*)

La dânsul au participat cele mai mari și cele mai frumoase figuri ale celei mai mari generații a istoriei noastre moderne.

Și e foarte greu, mai ales în momentul de față, de a întrupa într-o singură figură actul Unirii Principatelor. (*Aplauze*)

---

[1] Dimitrie A. Sturdza.

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

De aceea, astă-vară, cu înaltă aprobare, am scris dlui primar al Iașiului, cu consimțământul colegilor mei — vedeți că nu e o idee a momentului — am scris că în ziua de 24 ianuarie, Guvernul are intenția de a veni cu un proiect de lege pentru ridicarea monumentului Unirii la Iași. (*Aplauze*)

Prin urmare, era în sentimentul nostru, al tuturora, de a nu lăsa să treacă nebăgată în seamă aniversarea importantă a acestui mare eveniment istoric.

Pentru serbarea lui aici, un program este deja discutat și stabilit. El are caracterul necesar unei asemenea solemnități naționale. Îmi veți permite să nu intru în detaliile programului, în care a intrat dl interpelator, dar acest eveniment va fi sărbătorit cu demnitatea și cu solemnitatea necesare unui act național de asemenea însemnătate. (*Aplauze prelungite*)

Dezbaterile Adunării Deputaților,
Monitorul Oficial, nr. 20 din 17 ianuarie 1909

8

Revendicările veteranilor

Adunarea Deputaților, 19 ianuarie 1909

Dinică Schileru, deputat de Gorj, amintește de memoriul veteranilor adresat Guvernului și Parlamentului și cere ca revendicările cuprinse în acel memoriu să fie satisfăcute.

Ion I. C. Brătianu, *președintele Consiliului*: Cer cuvântul. Dlor, nu aveam nevoie să ni se atragă atenția de către dl Schileru asupra soartei veteranilor. Când au venit veteranii în deputație aici, mi-au comunicat și mie — vorbesc de veteranii din Oltenia, de societatea „Smârdan" — mi-au comunicat și mie petiția lor; și, în Consiliul de Miniștri ce am avut alaltăieri, adică în primul consiliu, am examinat petiția lor și am constatat cu satisfacie că cererile lor sunt făcute într-un mod înțelept și prin urmare o mare parte dintre ele vor putea fi satisfăcute. (*Aplauze*)

Am făcut chiar intervenții la diferitele departamente de care depindeau acele cereri, pentru ca, în limitele bineînțeles ale posibilităților, să li se dea satisfacție. (*Aplauze prelungite*)

Dezbaterile Adunării Deputaților, *Monitorul Oficial*,
nr. 22 din 21 ianuarie 1909, p. 199

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

9

Despre problemele proprietății țărănești

Adunarea Deputaților, 19 ianuarie 1909

N. T. Pop, deputat de Dolj, adresează o interpelare ministrului de Interne, privitoare la aplicarea Legii de împroprietărire din 1864. „Felul în care s-a aplicat Legea — spune interpelatorul — aducând nesiguranță în dreptul de proprietate, a dat naștere la numeroase procese. O consecință a acestor numeroase procese — continuă deputatul de Dolj — este înmulțirea excesivă a avocaților, care nu se bucură de simpatia interpelatului". Propune întocmirea cadastrului țării, lucrare care s-ar putea face în 10–15 ani și ar necesita o cheltuială de 40 de milioane de lei.

Ion I. C. Brătianu, *președintele Consiliului*: Dlor, am ascultat cu toată atenția pe care o merită interpelarea dlui Pop; d-sa a atins și de astă dată o chestiune, desigur foarte importantă și care are însemnătate din mai multe puncte de vedere, pe care le-a dezvoltat foarte bine.

Din nenorocire, realizarea este foarte grea. Chiar cifrele pe care le-a citat dl Pop, când ne spunea de 40 de milioane mi se pare, arată că este o chestiune care necesită o importantă cheltuială. Desigur că, dacă cheltuiala se va face în condițiile în care trebuie să se facă, ea ar fi justificată. Dar, în orice caz, nu ne putem arunca în asemenea cheltuieli, fără a fi studiat bine modul cum s-ar putea face și timpul când se va putea face. De altfel, chiar dl interpelator, în mod foarte înțelept, a spus: Supun chestiunea studiului d-voastră. Eu iau act de cererea d-sale, pentru a studia chestiunea, care nu a fost adusă acum pentru prima oară. Îmi reamintea adineauri dl Petre Carp că și în timpul Guvernului tatălui meu se ridicase această chestiune și atunci, înaintea dificultăților financiare și a greutăților tehnice pe care le prezentase, ea nu s-a putut efectua. Fie să fim mai fericiți în perioada aceasta. Eu iau act de propunerea dlui Pop și iau act totodată și de îndemnul și de urarea pe care ne-o face d-sa ca să căutăm să vindecăm toate relele de care suferim. Din partea mea iau act de această urare și voi căuta să o îndeplinesc; îmi trebuie însă și ajutorul timpului și rog pe dl Pop să facă astfel încât Guvernul liberal să dăinuiască destul, pentru ca să vindecăm, dacă nu toate relele, cel puțin pe cele mai însemnate dintre ele. (*Aplauze prelungite*)

Vorbesc de aceeași chestiune Dincă Schileru și Titu Frumușanu, deputați, și apoi discuția e închisă.

Dezbaterile Adunării Deputaților, Monitorul Oficial,
nr. 22 din 21 ianuarie 1909, p. 201